

PYTANIA O EGZEKUCJI

Rejestr dłużników niewypłacalnych

Skutki nie spłacania zobowiązań.

Sobota, 18 września 2010

Rejestr dłużników niewypłacalnych

Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.) wprowadziła nową, do tej pory nieznaną naszemu ustawodawstwu, instytucję, jaką jest rejestr dłużników niewypłacalnych. Jest o nim mowa w art. 55-60 tej ustawy.

Można przypuszczać, że u podłoża tej regulacji legło przekonanie o potrzebie uwiarygodnienia obrotu gospodarczego poprzez wprowadzenie instrumentów, które zabezpieczą potencjalnych kontrahentów przed nieuczciwymi i niewypłacalnymi osobami.

Przyjęta w cytowanej ustawie regulacja traktuje szeroko o konieczności ujawniania w rejestrze zdarzeń i faktów, mających znaczenie z punktu widzenia przyjętych wcześniej założeń.

Zgodnie z art. 55 ustawy o KRS do rejestru niewypłacalnych dłużników wpisuje się z urzędu:

1) osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą, jeżeli ogłoszono ich upadłość lub jeżeli wniosek o ogłoszenie ich upadłości został prawomocnie oddalony z tego powodu, że majątek dłużnika nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego albo umorzono prowadzoną przeciwko nim egzekucję sądową lub administracyjną z uwagi na fakt, iż z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych,

2) wspólników ponoszących odpowiedzialność całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki, z wyłączeniem komandytariuszy w spółce komandytowej, jeżeli ogłoszono jej upadłość lub jeżeli wniosek o ogłoszenie jej upadłości został prawomocnie oddalony z tego powodu, że majątek dłużnika nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego albo umorzono prowadzoną przeciwko nim egzekucję sądową lub administracyjną z uwagi na fakt, iż z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych,

3) dłużników, którzy zostali zobowiązani do wyjawienia majątku w trybie przepisów kpc o postępowaniu egzekucyjnym,

4) osoby, które przez sąd prowadzący postępowanie upadłościowe zostały pozbawione prawa wykonywania działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji reprezentanta lub pełnomocnika przedsiębiorcy, członka rady nadzorczej i komisji rewizyjnej w spółce akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółdzielni.

Poza tym wpisu do rejestru dokonuje się także na wniosek. Z wnioskiem o wpis może wystąpić wierzyciel posiadający tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie fizycznej, jeżeli dłużnik w terminie 30 dni od daty wezwania do spełnienia świadczenia nie zapłacił należności stwierdzonej tytułem wykonawczym (art. 56 ustawy o KRS).

Wpis do rejestru nastąpić może zarówno z urzędu, jak i na wniosek. Dokonanie wpisu do rejestru z urzędu stanie się możliwe tylko wtedy, gdy sąd rejestrowy będzie dysponował informacjami, które mu umożliwią taki wpis. Dlatego też ustawa o KRS w art. 21 stanowi, że między innymi sądy i komornicy są obowiązani niezwłocznie informować sąd rejestrowy o zdarzeniach, które podlegają obowiązkowi wpisu do rejestru z urzędu.

Ten obowiązek, odnoszony do sądu, dotyczy przekazania informacji o zobowiązaniu dłużnika do wyjawienia majątku w trybie przepisów kpc, bez względu na to, czy jest to osoba fizyczna, czy prawna.

Przyjąć trzeba, że sąd egzekucyjny przesyła w takim wypadku sądowi rejonowemu, któremu powierzono prowadzenie spraw KRS, odpis postanowienia zobowiązującego dłużnika do złożenia wykazu majątku i przyrzeczenia. To postanowienie będzie stanowiło podstawę wpisu do rejestru.

Komornik uczyni zadość nałożonemu na niego obowiązkowi, przesyłając wspomnianemu sądowi odpis postanowienia o umorzeniu postępowania, jeżeli do umorzenia doszło ze względu na bezskuteczność egzekucji (art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.). Postanowienie o umorzeniu egzekucji powinno być prawomocne.

W art. 57 ustawy o KRS uregulowano sposób oznaczenia dłużnika w rejestrze dłużników niewypłacalnych. Przepis wskazuje na konieczność oznaczenia dłużnika według zasad określonych w art. 35 tej ustawy. Ten ustawowy zapis jest o tyle istotny, że, jak się wydaje, nakłada na sąd i komornika, którzy mają przekazać niezbędne dane w celu dokonania wpisu w rejestrze, określone obowiązki, których dopełnienie warunkuje możliwość wypełnienia ustawowego obowiązku dokonania wpisu w rejestrze z urzędu.

Ilekoć do rejestru, prowadzonego na podstawie przepisów ustawy o KRS, wpisuje się osobę fizyczną, zamieszcza się obok jej imienia i nazwiska także identyfikator nadany jej w systemie ewidencji ludności, a więc tzw. numer PESEL.

Jeżeli wpisana ma być osoba prawna, zamieszcza się nazwę lub firmę oraz numer identyfikacyjny nadany w rejestrze podmiotów gospodarki narodowej, na podstawie przepisów o statystyce publicznej, czyli tzw. numer REGON, a jeżeli podmiot jest już zarejestrowany w rejestrze - także jego numer w rejestrze.

Wspomniane wcześniej wymogi, odnoszące się do koniecznych warunków wpisu do rejestru niewypłacalnych dłużników, nakładają na sąd i komornika obowiązek przekazania pełnych informacji, a więc także dotyczących identyfikacji osoby dłużnika poprzez wskazanie numerów PESEL i REGON, a niekiedy także numeru wpisu w rejestrze, o ile dłużnik jest w rejestrze wpisany.

Wprawdzie przepisy kpc nie nakładają na komornika i sąd obowiązku zbierania takich informacji o dłużniku, ale ten obowiązek można wyprowadzić z regulacji przyjętej na gruncie cytowanej

ustawy o KRS. Gdyby miało być inaczej, a więc gdyby sąd i komornik nie mieli obowiązku przekazania numerów PESEL i REGON, sąd prowadzący rejestr niewypłacalnych dłużników nie mógłby wpisu dokonać, a więc ów rejestr byłby instytucją martwą.

Ponieważ zarówno w postępowaniu o wyjawienie majątku, jak i w prowadzonej egzekucji można te informacje zebrać, sąd i komornik winni to czynić.

Wpis do rejestru niewypłacalnych dłużników, jak wcześniej sygnalizowano, może także nastąpić na wniosek wierzyciela, o ile posiada on tytuł wykonawczy przeciwko osobie fizycznej, która mimo wezwania do spełnienia świadczenia nie zapłaciła należności stwierdzonej tym tytułem w terminie 30 dni od wezwania (art. 56 ustawy o KRS).

Przepis bliżej nie precyzuje, jakie dokumenty powinien złożyć wnioskodawca domagający się wpisania dłużnika do rejestru, ale można przyjąć, że będzie musiał do wniosku o wpis (we wniosku winien oznaczyć dłużnika z imienia i nazwiska, wskazać adres jego zamieszkania, wskazać jego numer PESEL) dołączyć potwierdzenie doręczenia wezwania do zapłaty i dołączyć odpis tytułu wykonawczego.

Te dokumenty trzeba dołączyć do wniosku dlatego, gdyż sąd rejestrowy będzie musiał ocenić, czy zostały spełnione ustawowe warunki dopuszczalności wpisu, określone w art. 56 ustawy o KRS.

Wnioskodawca powinien także określić swoje dane identyfikacyjne, wskazując swoje imię i nazwisko lub firmę, adres lub siedzibę oraz numer PESEL lub REGON.

Wniosek o wpis do rejestru niewypłacalnych dłużników podlega opłacie stałej w wysokości 300 zł (§ 45 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych - Dz. U. Nr 24, poz. 110 ze zm.), którą należy uiszczyć łącznie z wnioskiem, bez wezwania sądu rejestrowego. Jeżeli ta opłata nie zostanie uiszczona, sąd rejestrowy wniosek zwróci bez wezwania do uzupełnienia jego braków (art. 19 ust. 2 i 3 ustawy o KRS).

Jeżeli wpis do rejestru ma nastąpić na podstawie wniosku wierzyciela, w wypadku określonym w art. 56 ustawy o KRS, sąd rejestrowy, doręczając dłużnikowi wniosek o wpis, określi mu termin 7 dni do złożenia oświadczenia w przedmiocie wniosku (por. § 206 regulaminu).

Do rejestru niewypłacalnych dłużników wpisuje się dłużników, zamieszczając następujące dane:

- oznaczenie dłużnika zgodnie z art. 35 ustawy o KRS (imię, nazwisko, firmę, numer PESEL lub REGON),

- podstawę wpisu wraz z sygnaturą akt sprawy upadłościowej lub o wyjawienie majątku, zaś w sprawach dłużników, którzy nie zaspokoiли wierzyciela, ujawnia się dane dotyczące tytułu wykonawczego i wierzyciela oraz kwotę wierzytelności,

- datę wpisu oraz datę złożenia wniosku o wpis, jeżeli wpisu dokonano na wniosek.

Dłużnik może być wpisany do rejestru tyle razy, ile zdarzeń będzie uzasadniało dokonanie wpisu. Zatem raz wpisany dłużnik może być wpisany ponownie, jeżeli inne zdarzenia taki wpis uzasadnią (art. 57 ust. 2 ustawy o KRS).

Wpisy w rejestrze podlegają wykreśleniu albo z urzędu, albo na wniosek.

Sąd rejestrowy z urzędu wykreśla wpisy w rejestrze dłużników niewypłacalnych w razie uchylecia lub zmiany postanowienia, na którego podstawie wpisy były dokonane.

Poza tym sąd rejestrowy wykreśla wpisy w rejestrze na wniosek osoby wpisanej do rejestru dłużników niewypłacalnych, gdy tytuł wykonawczy, który stanowił podstawę wpisu, został prawomocnym orzeczeniem sądu pozbawiony wykonalności.

Wpisy dokonane w rejestrze dłużników niewypłacalnych podlegają zawsze wykreśleniu z urzędu po upływie 7 lat od dnia dokonania wpisu.

Wpisy wykreślone w całości nie podlegają ujawnieniu.

Wniosek o wykreślenie wpisu z rejestru podlega opłacie stałej w kwocie 150 zł (§ 45 ust. 11 rozporządzenia w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych).

Rejestr dłużników niewypłacalnych jest jawny (art. 8 ustawy o KRS) i stanowi swoistą ewidencję osób, które z punktu widzenia pewności obrotu gospodarczego nie zasługują, aby obdarzyć je zaufaniem, jakiego można wymagać w stosunkach gospodarczych.

Informacje, które rejestr jest w stanie przekazać, mogą też być pomocne przy ewentualnym prowadzeniu egzekucji, gdyż wierzyciel, chcąc wszcząć egzekucję, może rozważyć, czy, uwzględniając stan wpisów w rejestrze dotyczących jego dłużnika, ma szansę realnego zaspokojenia swoich należności. Dlatego też uzyskane w ten sposób informacje mogą być pomocne przy podejmowaniu decyzji o celowości prowadzenia egzekucji.

Jawność rejestru polega na zapewnieniu każdemu dostępu do danych w nim zawartych. Informacji z rejestru udziela się za pośrednictwem Centralnej Informacji, która obejmuje podmioty wpisane do rejestru na terenie całego kraju. Konsekwencją jawności rejestru jest możliwość uzyskania poświadczonych odpisów i zaświadczeń o danych ujawnionych w rejestrze dłużników niewypłacalnych, a także, w ograniczonym zakresie, możliwość uzyskania wglądu do akt rejestrowych.

Wniosek o wydanie odpisu z rejestru dłużników niewypłacalnych podlega opłacie stałej w wysokości 60 lub 30 zł, w zależności od tego, czy ma to być odpis pełny, czy aktualny (§ 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. w sprawie określenia wysokości opłat za udzielenie informacji oraz wydawanie opisów oraz wyciągów i zaświadczeń z Krajowego Rejestru Sądowego - Dz. U. Nr 117, poz. 1240).

Natomiast wniosek o wydanie zaświadczenia z rejestru podlega opłacie stałej w kwocie 15 zł (§ 1 pkt 4 powołanego rozporządzenia).

Odpis pełny zawiera treść wszystkich wpisów w rejestrze pod danym numerem KRS, dokonanych od chwili pierwszego wpisu, z wyjątkiem wpisów nie podlegających ujawnieniu.

Odpis aktualny zawiera zaś aktualną treść wpisów w rejestrze pod danym numerem KRS.

Rejestr dłużników niewypłacalnych, podobnie jak pozostałe rejestry prowadzone na podstawie przepisów ustawy o KRS, prowadzi się w systemie informatycznym. Taki sposób jego prowadzenia wymusza sformalizowanie procedury, w szczególności narzuca formę wniosku o wpis do rejestru oraz wniosku o wydanie odpisu lub zaświadczenia z rejestru. Wniosek przybiera formę „urzędowego formularza” i tylko na takim formularzu może być złożony (art. 19 ust. 2 ustawy o KRS).

Encyklopedia egzekucji sądowej
pod redakcją Zbigniewa Szczurka
Wydawnictwo “Currenda”
Sopot 2002